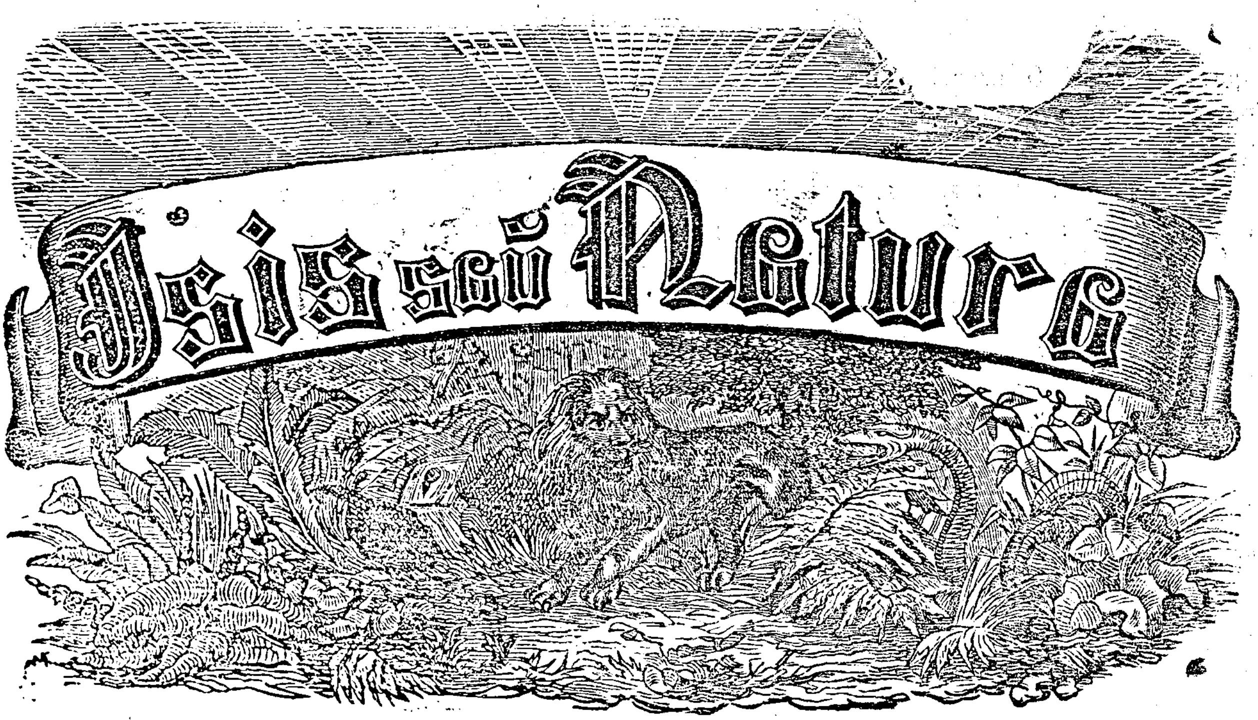

JURNAL

ПЕNТРȢ РЕSПÎNDІРЕА ШТІІNЏЕЛОРȢ̆ NАТȢРАЛЕ ШІ ЕSАКТЕ, ÎN ТОАТЕ КЛАSЕЛЕ

Редіџеатȣ̆

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 21. (Anȣлȣ̆ алȣ̆ паtрȣлеа) Бȣкȣрешtĭ 8 Іȣnie, 1859.

Шарпеле Viperŭ.

Sîntȣ̆ тȣлџĭ каре, възîndȣ̆ ȣnȣ̆ шарпе, sъ sперіе ші fȣгȣ̆ zікîndȣ̆ къ е венinatȣ̆; dарȣ̆ astъ fрікъ este în deшертȣ̆; къчĭ maĭ тоџĭ шерпiĭ каре esistъ în Еȣропа, нȣ sîntȣ̆ венinаџĭ ші din тȣлџimea de шерпĭ Еȣропеаnĭ, нȣmaĭ ȣnȣлȣ̆ este întр'аdевърȣ̆ венitatȣ̆ (отръвitȣ̆) ші este шарпеле Viperŭ despре каре ворвimȣ̆ акȣmȣ̆.

Карактереле Zоолоџiче але ачеstȣĭ шарпе (каре ера foapte віне stȣdiatȣ̆ de кътре natȣралistiĭ) sîntȣ̆ къ аре niште плаче transверsале sȣвtȣ̆ вȣрtъ; доъ рîndȣрĭ de semiплаче sȣв коаdъ; капȣлȣ̆ лȣĭ seamъnъ к'ȣnȣ̆ tрiȣnгiȣ̆ ші къ ла estреmitatea de nainte a fълчеĭ de sȣsȣ̆, аре ȣnȣ̆ felȣ̆ de кîрлiгȣ̆ de каре еаsъ венinȣ.

Вiперȣлȣ̆ (Viperus Communis) zіче челеврȣлȣ̆ Laeépède, ачеstȣ̆ шарпе тiкȣ̆ ші deвiлȣ̆ în апаріnџъ, аре ȣnȣ̆ венinȣ̆ foapte перiкȣлоsȣ̆ Ачеstȣ̆ шарпе нȣ este înzestрatȣ̆ кȣ тȣлtе алtе кȣалitъџĭ fрȣmoase ші stрълȣчitoаре каре natȣра ле а dърȣitȣ̆ челорȣ̆–лалtе sпеџе de шерпĭ; къчĭ Вiперȣлȣ̆ н'аре нiчĭ колорĭ fрȣmoase, нiчĭ о fъпtȣръ елегаntъ, нiчĭ тiшкърĭ плъкȣtе ка чеĭ–лалџĭ шърпĭ; лȣnџimea лȣĭ este de доъ пiчioаре нȣmaĭ; коаdа лȣĭ аре tреĭ, saȣ̆ паtрȣ полiчĭ (џолȣрĭ) ші în џенере коаdа masкȣлȣлȣĭ е maĭ таре ші maĭ гроаsъ de кîtȣ̆ ачееа а femелеĭ. Колоареа sa este чепȣшiъ вътîndȣ̆ în алвastрȣ saȣ̆ în рошiе. Песtе sпinареа sa, de ла капȣ̆ пînъ ла коаdъ, мерџе ка ȣnȣ̆ felȣ̆ de ланџȣ̆ компȣsȣ̆ de пеtе негре d'о formъ нерегȣларъ каре, împреȣnîndȣ-se în maĭ тȣлtе локȣрĭ, formeзȣ̆ ȣnȣ̆ desemnȣ̆ în forma de Zigzag (аша: w); пе вȣрtъ

аре шарпеле 150 плаче, dapŭ пе коаdъ аре 39 перекĭ semiплаче negpe бъlindŭ че-ва în албаstpȣ.

Капȣлŭ віперȣлȣĭ seamънъ кȣ inima омȣлȣĭ (corde, coeur); kîndŭ sъ некъжеште, капȣлŭ sъŭ se фаче înкъ maĭ ларгŭ; este акоперitŭ кȣ solzĭ мічĭ каре seamънъ кȣ ачеле але spinъреĭ; нȣmaĭ челе de лîngъ окiĭ, sîntŭ чева maĭ ларџĭ; în dosȣлŭ fie-кърȣia окiȣ, аре kite o bandъ неагръ ларгъ каре se прелȣнџеште пînъ ла алŭ 15-леа плакŭ de desȣbtȣлŭ бърteĭ. Марџinea гълчеĭ de sȣsŭ este албъ, к'о патъ неагръ, dapŭ чеа de жосŭ este negpȣ кȣратŭ. Окiĭ ачestѣĭ шарпе sîntŭ foapte вiĭ шi пътрȣnzъtopĭ; аŭ ȣnŭ Ipis рошiŭ шi o прȣнелъ неагръ.

Лімба лȣĭ este тъiатъ ла вîрfŭ întoкmaĭ ка o фȣркȣлiџъ шi animaлȣ поate sъ'лŭ skoаџъ афаръ foapte depapte (ка тоџĭ шърпiĭ); kîndŭ este în odinъ, o skoate афаръ. Мȣлџĭ оameni se spepie възîndŭ ama лімбъ skoasъ a шарпелȣĭ; dapŭ лімба e кȣ totȣлŭ невiноватъ, къчĭ este moale шi нȣ поate sъ ръneaskъ пе nimenea.

Шарпеле ачesta, тръеште în џърĭ мȣntoase аколо se џine întpe petpe saŭ арборĭ; пе кîmпiĭ шеџе e рарŭ, dapŭ înкъ maĭ рарŭ sъ гъseште în локȣрĭ nomoлoase. Ла noĭ sъ гъseште лîngъ Върчiорова, ла баiea de Mexadiea; este foapte комȣnŭ în Italia шi sȣdȣлŭ Франчiеĭ. Îлŭ întîlneште чine-ва maĭ кȣ seamъ прiмъвара, întpe opa 9 шi 10 dimineaџa зъкîndŭ пе moвiле esпȣsъ кътpe ostŭ înкълzindȣ-se ла soape; лîngъ ачestŭ локŭ, este totŭ-d'aȣna шi кȣлкȣшȣлŭ лȣĭ adeкъ o гаȣръ în пъмîntŭ. În zілеле кълdȣроаse але вереĭ, easъ рарŭ din гаȣръ. Ачestŭ шарпе sъ нȣtpeште de шоарiчĭ мiчĭ, de кiptiџъ, de шопîрле, de броаште, de пъсъpĭ мiчĭ шi de insekte. Елŭ омоаръ animaлеле otpъвindȣ-ле maĭ nainte кȣ мȣшкътȣра лȣĭ, пе ȣрмъ kîndŭ аŭ мȣpitŭ, ле înгiте adeкъ înчепîndŭ але înгiџi прiн капŭ. Гȣра лȣĭ este în stape a se întinde întp'ȣnŭ modŭ estpaopdinapŭ шi елŭ înгiте atȣnчĭ animaле мȣлtŭ maĭ mape de kitŭ este totŭ корпȣлŭ лȣĭ. Шарпеле ачesta (ка шi мȣлте алте speџе de шърпĭ) тъпiнкъ рарŭ шi mistȣeskŭ foapte греŭ ачеea че аŭ мîнкаtŭ. S. e. kîndŭ ȣnŭ віперŭ a мîнкаtŭ o броаskъ рiioasъ, atȣnчĭ e satȣлŭ пentpȣ tpeĭ лȣпĭ шi doъ dineȣpĭ ка ачeste, îĭ sîntŭ d'ажȣnsŭ пentpȣ o ваpъ întpeaгъ; апоĭ fiindŭ къ iapna doapme, прiн ȣрмаре asemenea doъ мîнкърĭ îĭ sîntŭ d'ажȣnsŭ пentpȣ ȣnŭ anŭ întpegŭ. S'a шi konstatatŭ къ ȣnŭ віперŭ поate sъ ръмîie *ȣnŭ anŭ întpegŭ* (о ваpъ) nemîнкаtŭ шi sъ нȣ'ĭ песе nimikŭ. Віперȣлŭ skimбъ de doъ opĭ пе anŭ пелеа лȣĭ, adeкъ прiмъвара шi toamna; ла fie-каре skimбаре, шарпеле skoate toate пелеа лȣĭ, întoкmaĭ кȣмŭ skoate чine-ва o кътаmъ dȣпе корпŭ.

Dȣпе 7 saŭ 10 anĭ, шарпеле Віперŭ ажȣнџе ла перfekta desвoлtapea sa; dapŭ ла вîрsta de tpeĭ anĭ, Віперȣлŭ este în stape d'a продȣче пȣiĭ. Adeкъ прiмъвара dȣпе skimбареа пелеĭ, шарпеле îнчепе sъ тъпiнче кȣ mape noftъ; апоĭ dȣпе ачestŭ dineŭ копiosŭ, amîndoъ sekseле se каȣtŭ; къчĭ мîнкареа a пъsкȣтŭ întp'însеле dopinџа аморȣлȣĭ, întoкmaĭ ка шi ла oamenіĭ dȣпе ȣnŭ sȣпеŭ плъкȣtŭ віне ȣnŭ tête-à-tête intepesantŭ. Dapŭ шарпеле аре шi o алтъ asemъпаре кȣрioasъ кȣ ȣniĭ oamenĭ în прiвinџа аморȣлȣĭ; adeкъ e преа înчеtŭ шi рече. Фрȣktȣлŭ ачestѣĭ аморŭ sîntŭ 12 пînъ ла 15 оȣъ de каре пȣiĭ de шърпĭ esŭ кеаръ kîndŭ оȣъле ремîнŭ înкъ în бȣрta мȣмеĭ лорŭ. Ачеastъ împpeџiȣpape продȣче pезȣлtatȣлŭ кȣ totȣлŭ кȣрiosŭ adeкъ, къ шарпеле Віперŭ fatъ пȣiĭ вiĭ; ȣnŭ лȣкрȣ каре sъ гъseште нȣmaĭ ла animaлеле mamifepe (нȣрtъtoape de џiџе) шi ла пiчĭ ȣnŭ pentiлŭ.

Dȣпе че пȣiĭ аŭ креsкȣtŭ în оȣе (fiindŭ în бȣрta мȣмеĭ лорŭ) în кȣрsŭ d'o лȣпъ de zіле, рȣпŭ коажа оȣлȣĭ шi easъ афаръ în бȣртъ шi d'аколо în лȣme; o napte din пȣĭ easъ astъzĭ, o алтъ napte, мîine. Шарпеле мȣмъ fаче sinгȣръ пе moaшa, fiindŭ къ, кȣ dinџiĭ eĭ skoate kaseле ачestорŭ пȣĭ (коажа оȣълорŭ лорŭ). Dapŭ kîndŭ бате чine-ва шарпеле кȣ ȣnŭ бъџŭ, atȣnчĭ esŭ toџĭ пȣiĭ de шърпĭ ȣnȣлŭ dȣпе алtȣ к'o mape peneziчiȣne. Пȣiĭ de Віпере, de шi аŭ шi eĭ veninŭ, totŭ нȣ мȣшкŭ.

Мȣлte fаbȣле s'a zisŭ пentpȣ împpeȣnapea sekseлорŭ ачestѣĭ шарпе шi пentpȣ modȣлŭ dȣпе каре fатъ пȣiĭ sъĭ. Аша s'a zisŭ къ, dȣпе гȣstapea плъчерiĭ аморȣлȣĭ, femeeле taie капȣ masкȣлȣлȣĭ (ла oamenĭ, femeiле sîntŭ maĭ бlinde; еле taie în ачestŭ momentŭ, нȣmaĭ пȣнга бърбатȣлȣĭ dapŭ нȣ капȣлŭ лȣĭ). Dapŭ în momentȣлŭ naштереĭ, iapŭ s'a zisŭ, къ пȣiĭ sinгȣрĭ desпintekŭ бȣрta мȣмеĭ лор шi es; iap s'a zis къ мȣма, възîndŭ пȣiĭ sъĭ în periколŭ, îĭ багъ în гȣра eĭ

ȣnde îĭ askȣnde. Ачeasta din ȣрmъ, нȣ e adeвъратȣ; къчĭ е пробатȣ къ нȣ esistъ нічĭ о легътȣръ familiарь întpe шарпеле мȣmъ шi пȣiĭ eĭ шi кîndȣ съ гъseскȣ кîte odatъ пȣiĭ de Віперȣ лîнгъ мȣma лорȣ, asta провіне къ în џенере шърпілорȣ ле плаче soчietatea.

În anȣлȣ d'întîiȣ, пȣiĭ de Віперȣ tръeскȣ de вермĭ, insekte шi skoĭчĭ; dapȣ în anȣлȣ алȣ doiлea, eĭ înчепȣ съ мъnînче шi броаште мічĭ saȣ шоарічĭ шчл. În ачestȣ anȣ, eĭ sîntȣ чеĭ маĭ перікȣлоші пentpȣ омȣ.

Kîndȣ прімъвара съ гъseскȣ Віперĭ пе кîмпȣ, sîntȣ în stapе de вірџінъtate; къчĭ dȣпе împреȣнарea лорȣ, Віперіі s'askȣndȣ шi нȣ se маĭ вѣdȣ пе кîмпȣ шi ръмîнȣ în zілеле кълdȣроаse але верeĭ askȣnшĭ în гъȣріле лорȣ пînъ în iapnъ, кîndȣ atȣnчĭ kadȣ întp'ȣnȣ felȣ de aмopџіpe шi de летарџіe (somnȣ adînkȣ) în kape ръмîne toatъ iapna; în ачeastъ stape, поate чіne-ва съ'ĭ iea în мînъ фъръ періколȣ, dapȣ înчеркîndȣ аĭ înкълzi, îndatъ реînвіеzȣ шi deвінȣ перікȣлошĭ.

Нȣ se шtie esaktȣ кîџĭ anĭ tpъeште ȣнȣ Віперȣ; dapȣ sîntȣ împреџіȣpърĭ kape aȣ kondȣsȣ natȣpaлiştiĭ ka съ zікъ къ Віперȣлȣ tpъeште foapte мȣлтȣ. Віeaџa лорȣ este foapte tenaчe; eĭ нȣ морȣ кȣрîndȣ. Este foapte греȣ d'aĭ sȣгрȣма. Еĭ поtȣ съ tpъeaskъ мȣлтȣ timпȣ în anъ шi нȣ se înеакъ; кeapȣ în spiptȣ (ракіȣ) поate съ ръмîie кîtȣ-ва timпȣ фъръ съ моаръ. Sinгȣpȣлȣ мizлокȣ d'a омopî ȣнȣ Віперȣ întp'ȣнȣ minȣtȣ este, d'a îĭ бъга ȣнȣ акȣ în чеафъ astȣ-felȣ ka акȣлȣ съ пътрȣнzъ креерії; asemenea кîndȣ пȣне чіne-ва tȣtȣнȣ în гȣра шарпелȣĭ, елȣ е прінsȣ de sпasmȣрĭ шi моаре кȣрîndȣ.

Нічĭ odatъ Віперȣлȣ нȣ atakъ пе омȣ шi алте animaле марĭ. Елȣ s'апъръ нȣмаĭ кȣ dinџiĭ sъĭ teрiвіліĭ кîndȣ este atakatȣ; кîndȣ шарпеле веdе пе ȣнȣ омȣ, фȣџe. Dapȣ întîмплъріле обічнȣite къ ȣнȣ омȣ este мȣшкатȣ d'ȣнȣ віперȣ, съ ȣрmеазъ маĭ totȣ-d'aȣna кîndȣ омȣлȣ (нештiindȣ) ȣмблъ saȣ съ кȣлкъ пе фрȣnze sȣв kape zaче animaлȣлȣ. Kîndȣ ȣнȣ омȣ atakъ пе Віперȣ, елȣ съ пȣне dpeптȣ, џеапънȣ пе koada sa, kanȣлȣ лȣĭ съ ȣнфлъ шi deвіne ларгȣ, окіi sъĭ deвіne лȣчіtopĭ; елȣ skoate din гȣръ ȣнȣ sȣнetȣ kamȣ fлȣіръtopȣ, totȣ d'o datъ џіne гȣра deskisъ шi мішкъ iste кȣ лімба sa, ешітъ afapъ din гȣръ; пе ȣрmъ se арȣнкъ пе inamiкȣлȣ лȣĭ, кȣ iȣџeaлa фȣлџерȣлȣĭ. Віперȣлȣ, нȣ ȣмблъ aша de iste ka алџĭ шерпĭ; de ачеа, елȣ нȣ съ преа deпъртеаzъ de гаȣра sa ȣnde se багъ în toate попріле. Kîndȣ îлȣ вate чіne-ва tape кȣnȣ bastonȣ peste spinape, елȣ stъ шi ръмîne ka моptȣ. Dakъ ape чіne-ва кȣраџіȣ шi sъnџe рече, поate съ прінzъ ачestȣ шарпе în мînъ џіindȣ'лȣ џеапънȣ кȣ doъ deџete ла чеафъ шi ла koadъ; къчĭ în ачeastъ позіџіȣne, шарпеле нȣ поate съ întoаркъ kanȣ, ka съ мȣшче пе омȣ.

Віперȣлȣ ape мȣлџĭ inamічĭ; afapъ de омȣ kape гонеште totȣ-d'aȣna пе Віперȣ, este шi mistpeџȣ kape'лȣ atakъ шi нȣ se teme de мȣшкътȣра лȣĭ, fiindȣ къ елȣ este foapte граsȣ; anoĭ sîntȣ шi пaseріле шоĭмȣ шi epodiȣ kape se нȣtpeскȣ de шерпĭ шi kape штіȣ съ прінzъ шарпеле astȣ-felȣ, къ елȣ нȣ поate съ'лȣ мȣшче. Afapъ d'ачeste animaле, челе-лалте съ temȣ de Віперȣ, къчĭ прін instinktȣ штіȣ къ мȣшкътȣра ачestъĭ animaлȣ, adȣче моapte. Aша ведемȣ къ animaлеле domestiче, прекȣмȣ este вака шi кîiнеле, фȣгȣ кîndȣ вѣdȣ ачestȣ шарпе; întpe toate animaлеле domestiче, кȣркаnȣлȣ este челȣ маĭ кȣраџіosȣ; къчĭ елȣ кîndȣ întîлнеште ȣнȣ Віперȣ, înчепе съ ȣмбле împреџіȣpȣлȣ шарпелȣĭ фъкîndȣ din че în че черкȣрĭ маĭ мічĭ, пînъ кîndȣ ажȣnџe a'лȣ чіокпі ла kanȣ шi îлȣ омoаръ.

În ȣнеле џърĭ (Нopdȣлȣ Рȣsieĭ шi Sibepia) oamenii съ temȣ d'a омopî ȣнȣ Віперȣ; къчĭ, zікȣ aколо, къ dakъ ȣнȣ омȣ а омоpitȣ ȣнȣ Віперȣ, atȣнчĭ вінȣ мȣлџĭ în kasa омȣлȣĭ ka съ se ръзбȣнеаскъ de dînsȣлȣ шi atȣнчĭ е пердȣtȣ. În џенере, s'aȣ zisȣ мȣлџiме de лȣкрȣрĭ міракȣлоаse шi некредібіле în прівінџа шърпілорȣ. De кîndȣ челȣ d'întîiȣ шарпе а авȣtȣ чеа d'întîia конверsаџіȣне кȣ чеа d'întîia femee (Eva), de atȣнчĭ înкоаче, шарпеле а жȣкатȣ ȣнȣ ролȣ маре în istopiіле misteріоаse але оаменілорȣ; toџĭ връжіtopiĭ ла попȣлĭ antiкĭ, aȣ întpeбȣінџатȣ шерпĭ ла операџіȣніле лорȣ міракȣлоаse. Aчeasta а фъкȣtȣ къ маĭ nainte, кеapȣ шi медічіĭ aȣ крезȣtȣ în енерџіĭ tepaneȣtiче (medikamentape) askȣnse în корпȣлȣ шарпелȣĭ. Aша s'a zisȣ къ карнеа Віперȣлȣĭ продȣче tpansпіpаџіȣнĭ abonDinte, inimеазъ чіркȣлаџіȣнеа sънџелȣĭ, шi întъpeште форџа органелорȣ. Dapȣ гръsimea Віперȣлȣĭ ера прівітъ ka ȣнȣ pemedіȣ бȣнȣ în patimіле первілорȣ шi ka ȣнȣ бȣнȣ kosmetiкȣ (pentpȣ a faче пелea finъ, албъ шi eлаstiкъ.)

Челебрȣлȣ fizikȣ Fontana a fъкȣtȣ *шase mїі* de еспеrimente кȣ вeninȣлȣ (otрава) Віперȣлȣї ші eatъ ȣнеле din резȣлtatele ла каре а ажȣnsȣ ачеstȣ natȣralistȣ.

Веніnȣлȣ Віперȣлȣї nȣ otръвеште не toate animalele, чі sîntȣ ȣнеле ла каре nȣ fаче nічї ȣn ръȣ, прекȣm іаръ ла Віперȣ, шарпеле Coluber, ші алџї шерпї, ла лінitoape, мелк ші броаскъ џestoasъ. N'are нічї ȣnȣ гȣstȣ пронȣнчіatȣ ші лasъ în гȣръ nȣmaї ȣnȣ гȣstȣ astpinџentȣ.

Кîndȣ вeninȣлȣ ръmîne în dinteле вeninatȣ, nȣ nepde din епергieа (форџа) лȣї тъкаръ dȣne mai мȣлџї anї; dаръ dакъ а скосȣ чіne-ва веnіnȣлȣ din корпȣлȣ Віперȣлȣї ші л'а ȣскatȣ, atȣnчї, dȣne timnȣ d'ȣnȣ anȣ, а nepdȣtȣ fорџа sa otръвitoape.

De ачеea, требȣе о mape прекаȣџіȣне кîndȣ nȣne чіne-ва mîna кеаръ пе ȣnȣ Віперȣ mортȣ nȣsȣ în sniptȣ (прекȣmȣ se întîmnлъ ла mȣseȣрї) къчї s'a întîmnлatȣ къ кеаръ în ачеastъ stape dinteле Віперȣлȣї înкъркatȣ кȣ вeninȣ, înџеnîndȣ пе деџetȣлȣ omȣлȣї, л'а omopîtȣ. Asemenea прекаȣџіȣne este черȣtъ ші кîndȣ іеа чіне-ва în mînъ хаїнеле ȣнȣї omȣ mȣшкatȣ d'ȣnȣ шарпе вeninatȣ; къчї, de мȣлte opї, dinteле шарпелȣї съ рȣпе mі ръmîne în хаїне. Кîndȣ шарпеле а mȣшкatȣ пе ȣnȣ omȣ îmбръкatȣ ші dакъ se îmбракъ ȣnȣ алtȣ omȣ кȣ ачеste хаїне, îлȣ omoаръ вîрfȣл dinteлȣї вeninatȣ рȣntȣ ші ръmas în хаїне.

În прівінџа ачеasta, вomȣ съ nomenimȣ aічї ȣnȣ евенеmentȣ întîmnлatȣ în Америка кȣ хаїнеле ȣнȣї omȣ mȣшкatȣ de шарпеле Кроtале (ȣnȣ шарпе аша de otръвitȣ ка шарпеле Віперȣ). Ȣnȣ џъранȣ а ешitȣ dimineaџа sъnътosȣ d'акасъ ші dȣne amiazъ-zi, fаміліа лȣї 'л-а гъsitȣ mортȣ пе кîmnȣ. Еї 'ші-аȣ înкіnȣitȣ къ а fostȣ atакatȣ de dambла, л'а înгроnatȣ, dаръ fiȣлȣ sъȣ челȣ mape, възîndȣ къ tatълȣ а nȣртatȣ о переке de чізme nȣoї, ії аȣ пъртȣtȣ ръȣ ка съ ле îmорmînteze, ші ле а înкълџatȣ. Dаръ кеаръ ші în zioa ачеasta, а mȣрitȣ ші ачеstȣ fічїорȣ în пріnъ. Însъ а zisȣ mȣрîndȣ къ а simџitȣ în ачеа zi, къ паркъ а fostȣ înџеnatȣ în nічіоаре к'ȣnȣ акȣ. Dȣne moartea лȣї, аȣ къȣtatȣ în чізmъ ші а гъsit аколо dinteле otръвit ал ȣнȣї шарпе Кроtале, бъгatȣ în неле. Atȣnчї аȣ aflatȣ къ џъранȣлȣ tatълȣ, а mȣрitȣ mȣшкatȣ d'о Кроtалъ каре, mȣшкîndȣ'лȣ în nічіоаре пріn чізmъ, 'ші-а рȣntȣ dinteле în чізme. Anoї ачеstȣ dinte înџеnîndȣ пе fiȣлȣ лȣї, 'лȣ а omopîtȣ ші пе dînsȣ. Eatъ nънъ ла че градȣ, хаїнеле ȣнȣї omȣ mортȣ d'о mȣшкътȣръ de шарпе, аȣ требȣінџъ de прекаȣџіȣne кîndȣ ле іеа чіне-ва în mînъ.

Еспеpiinџеле лȣї Fontana ії аȣ пробatȣ къ, кȣ кîtȣ este maї mikȣ animaлȣлȣ mȣшкatȣ d'ȣnȣ Віперȣ, кȣ atîtȣ moаре maї sigȣрȣ ші maї кȣпîndȣ. Аша а възȣtȣ къ о врабіе mȣшкatъ, moаре dȣne 5 saȣ мȣлtȣ 8 minȣte; о колоmбъ (порȣmбъ) dȣne doъ-sпре-зече; nisiка ші maї кȣ seamъ о oaie, moаре maї tîрziȣ ші кîte odatъ sкаnъ кȣ totȣлȣ; dȣne ачеste еспеpiinџе este înвеdерatȣ къ nȣ требȣе съ не mіръmȣ ка ші мȣлџї oamenї mȣшкаџї de Віперȣ, съ sкапе кȣ віеаџъ.

Fontana a възȣtȣ къ о бȣкъџікъ de вeninȣ de mърimea а ȣнеї sȣte пърџї а ȣнеї гръȣнџе, este în stape съ omoаре о врабіе; sпре а omорї о порȣmбъ, требȣе de шease орї atîta; треї гръȣнџе вeninȣ omoаръ пе ȣnȣ omȣ, dаръ пеntpȣ ȣnȣ боȣ требȣе о кътime de вeninȣ de о mъpime ка de 12 гръȣнџе; anoї fiindȣ къ ȣnȣ Віперȣ аре în гȣра лȣї вeninȣ nȣmaї ка doъ гръȣнџе, de ачеа е înвеdерatȣ къ mȣшкътȣра ȣнȣї sinгȣрȣ Віперȣ раръ omoаръ ȣnȣ omȣ ші nічї odatъ ȣnȣ боȣ. О есчепџіȣне fаче mȣшкътȣра каре ȣnȣ omȣ (saȣ боȣ) о пріimеште ла капȣ, ла образȣ, ла гîтȣ, пе лimбъ, ші лîнгъ коардъ (inimъ), къчї ачеste mȣшкътȣрї omорȣ maї totȣ-d'aȣна.

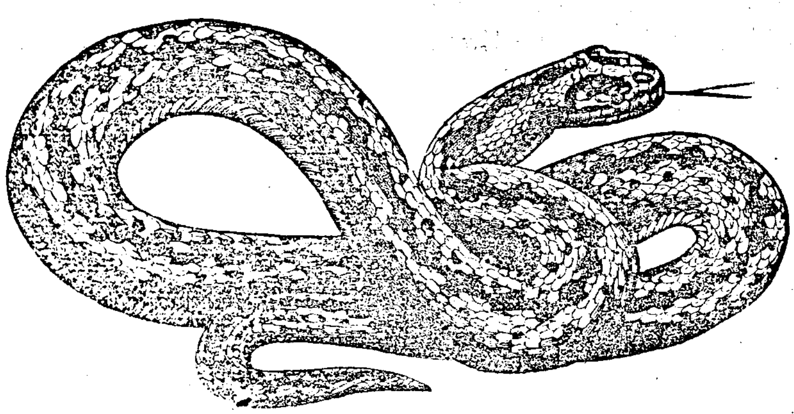
О чіркȣmstanџъ кȣріоасъ обсерватъ ла веnіnȣлȣ Віперȣлȣї ші а шарпелȣї Кроtале este, къ не кînd ачеastъ mатеріе intpînd în чіркȣлаџіȣnea sînџелȣї ȣнȣї omȣ (ші алtȣ animaлȣ) ії îmnȣtpezeште sînџеле ші îлȣ omoаре, totȣ ачеastъ mатеріе кîndȣ а mînкаt'о чіне-ва, adeкъ а бъгat'о în чіркȣлаџіȣnea sînџелȣї sъȣ пріn stomахȣ, omȣлȣ nȣ пътimеште nimікȣ. Ба înкъ, е пробatȣ къ шерпілорȣ, вeninȣлȣ лорȣ ле сервъ пеntpȣ а înлеsni diџestiȣnea (mistȣiала) лȣкрȣрілорȣ че аȣ mînкatȣ. Fontana a mерsȣ nънъ а zіче къ вeninȣлȣ шерпілорȣ n'аре nічї ȣnȣ алtȣ skonȣ de кîtȣ а'ї înлеsni diџestiȣnea.

Ȣnȣ omȣ mȣшкatȣ d'ȣnȣ Віперȣ, аратъ челе ȣрmъtoape semne de боале; аре о dȣрере iște, арzътоаре, ȣnde е mȣшкatȣ; локȣлȣ ачеsta se ȣmflъ, devine рошȣ, не ȣрmъ вînъtȣ, съ întinde din че în че maї мȣлtȣ; omȣлȣ kade desȣ în лешінȣрї, вîna (nȣлsȣлȣ) бате кȣ іȣџеалъ ші пере-

гȣлatъ, бȣfлъ греȣ̆, ape бпasme; o бȣdoapo рече, її акопере корпȣ; kîte odatъ se вaîtъ шi de колiче ла бȣрiкȣ̆. Din panъ кȣрце ȣпȣ̆ sъпце пегрȣ, пе ȣрmъ o matepie галбепъ aвîndȣ̆ o o-doape foapte греа, пе ȣрmъ s'apatъ аколо ган-грепа шi omȣлȣ̆ moape. În клiмеле калde шi вара, aчeste simпtome sъ desволtȣ̆ maĭ iȣte шi к'o вiолепцъ maĭ mape de kîtȣ̆ în клiмеле ръ-кopite шi kîndȣ̆ omȣлȣ̆ e mȣшкatȣ̆ toamna saȣ̆ прimъвара.

S'a пъskoчitȣ̆ o mȣлцime de metoade бпpe a вindeка пе omȣлȣ̆ mȣшкatȣ̆ d'ȣпȣ̆ шарпе. Ȣпiї aȣ̆ zisȣ̆ къ posedȣ̆ în прiвiпца aчesta пiшte ap-kane (pemezii sekpete) шi ле aȣ̆ вîndȣt гȣвepпiлop к'ȣпȣ̆ foapte mape прецȣ̆ шi пе ȣрmъ s'a възȣtȣ̆ къ maĭ пiчĭ ȣпȣ dintpe aчeste pemediĭ, пȣ epa бȣпȣ̆ de пimiкȣ̆. Аша dapȣ̆, пе вomȣ̆ mъpцiпi aiчĭ a пomeni пȣmaĭ ȣпеле прiпчiпале pemezii цепepaле în прiвiпца къȣtъpeĭ ȣпȣĭ omȣ̆ mȣшкatȣ̆ de ȣпȣ̆ шарпе вeninatȣ̆.

În Amepiка, ȣnde aȣ̆ fъкȣtȣ̆ mȣлte еспepi-iпце кȣ oameniĭ mȣшкацĭ de шеpпĭ вeninaцĭ, sîntȣ̆ de пъpepea къ, чеа maĭ бȣпъ metodъ d'a къȣta ȣпȣ̆ mȣшкatȣ̆ este, d'aĭ da бъȣtȣpĭ кapo продȣкȣ̆ tpansпipaцiȣne (пъdȣшеала) пeste totȣ̆ корпȣлȣ̆. Maĭ кȣ seamъ ȣпȣ̆ infȣziȣ̆ (чеаiȣ̆) d'o ръdъчiпъ пȣmitъ Serpentāria шi ръdъчiпа de Aristolochie, sîntȣ̆ бȣпе pemediĭ sȣdopifiчe; апоĭ шi спiptȣ̆ de цiпepiкȣ̆ (ammonia pura) este челȣ̆ maĭ бȣпȣ̆ pemeziȣ̆ пȣ пȣmaĭ ла mȣшкъtȣpa Bi-пepȣлȣĭ, чi шi ла toate mȣшкъtȣpiле de animaле otpъвite.

Sioгȣpȣлȣ̆ шарпе вeninatȣ̆ din Еȣропа adeкъ Вiпepȣлȣ̆ (Viperus Berus, L.)

Dapȣ̆, чеа maĭ mape гpiжъ este d'a faчe ка вeninȣлȣ̆ sъ пȣ intpe кȣpîndȣ̆ în чipкȣлацiȣnea sъпцелȣĭ; de aчeea tpeбȣe îndatъ sъ леце mem-бpȣлȣ̆ mȣшкatȣ̆ tape ла ȣпȣ̆ алtȣ̆ локȣ̆ пeste ло-кȣлȣ̆ mȣшкatȣ̆ (maĭ апpoапе ла inimъ), dapȣ̆ pana tpeбȣe каȣtepisatъ (apsъ) кȣ fepȣ̆ poшitȣ̆ în foкȣ̆ saȣ̆ кȣ алte каȣtépe (pemezii apzъtoape). Aчeastъ прекаȣцiȣne este foapte sалȣtape, dapȣ̆ dakъ чi-пе-ва пȣ ле a fъкȣtȣ̆ în челȣ̆ d'întîiȣ̆ kaptȣ̆ d'opъ, e пpea tîpziȣ̆, пȣmaĭ вopȣ̆ folosi пimiкȣ̆ шi e maĭ бiпе sъ пȣmaĭ къsпeaskъ болпавȣлȣ̆ în de-шеptȣ̆. Аша este ла opĭ-че otpaвъ fiziкъ saȣ̆ mo-paлъ, kîndȣ̆ intpъ în opганismȣлȣ̆ ȣпȣĭ omȣ̆ indi-вidȣалȣ̆ saȣ̆ алȣ̆ ȣпȣĭ statȣ̆ întpегȣ̆. Nȣmaĭ ла îпчепȣtȣ̆, пîпъ kîndȣ̆ пȣ s'a пȣtpezitȣ̆ totȣ̆, sъ se гpъбeaskъ чiпе-ва a depъpta matepia otpъвitoape mъкapȣ̆ кȣ каȣtépe шi алte mizлoaче sевepe шi dȣpepoase. Dakъ пȣ s'a гpъбitȣ̆ чiпе-ва a de-пъpta efeкteле otpъвeĭ de ла îпчепȣtȣ̆, maĭ tîpziȣ̆ totȣ̆ este în deшeptȣ̆; soчietatea este otpъвitъ.

Sîntȣ̆ feлȣpimĭ de sпeце de Biпepe afapъ de Biпepȣлȣ̆ komȣпȣ̆ (viperus berus). Difepiп-целе лopȣ̆ se konstatъ пpin пȣmъpȣлȣ̆ плачiлopȣ̆ че ле aȣ̆ пе sпinape шi пе koadъ, dapȣ̆ toate sîntȣ̆ вeninate; de aчeea e бiпе пentpȣ omȣ̆ ка sъ se цie depapte de toate aчeste famiлiĭ пe-плъкȣte. Tокmaĭ ка dintp'o kasъ ȣnde sîntȣ̆ maĭ mȣлte fete de mъpitatȣ̆, dapȣ̆ ȣпа maĭ pea de kîtȣ̆ алta.

Neamȣ̆ окȣпatȣ̆ astъzĭ mȣлtȣ̆ кȣ pentiлiiле (tî-pîtoape.) Dapȣ̆ чiпе пȣ шtie къ „tîpitopiĭ“ (лiп-гȣшitopĭ) жoкȣ̆ aкȣmȣ̆ ȣпȣ̆ poлȣ̆ mape în лȣme?

Despre мъсȣріле antiче.

De

A. Treb. Lauriani.

D. Ȣрmаре.)

VI. Assemine прочessȣ se ȣрmъ ші în Italiа кȣ monetъріа. Кȣ învetȣлȣ se мікȣшораръ denapiĭ пънъ къndȣ solziĭ devenipъ imaџinapĭ, ші лібра (lira) нȣmераръ аџiȣnse а fi нȣmаĭ de валоареа ȣнȣĭ Konstantinȣ de аȣрȣ, ші maĭ în ȣрmъ кіарȣ нȣmаĭ de валоареа ȣнȣĭ fлоpentinȣ de аȣрȣ. Дȣпъ ачееа se pedȣsse пънъ кънdȣ аџiȣnse în ȣнеле локȣрĭ а fi maĭ мікъ de кътȣ ȣнȣ denapiȣ (Zehner) аȣstріакȣ. De кънdȣ аȣ venitȣ Венеџіа ші Ломбардіа сȣntȣ Аȣstріа, s'аȣ datȣ нȣmеле de лібръ (lira) ла віченаріȣлȣ (Zwanziger) аȣstріакȣ.

În Еȣропа opientaлъ, ла Дȣнъреа de џіоsȣ ші de mizлокȣ s'аȣ бътȣtȣ denapĭ лȣнгȣ timпȣ totȣ дȣпъ sistema Konstantinополitanъ. Denapiĭ лȣĭ Stefanȣ I ші аĭ лȣĭ Ladislавȣ I din Паnnonia înкъ сънtȣ дȣпъ ачеаstъ sistemъ. Despre Бела I zіче Тȣроџȣ апріаtȣ къ аȣ întpodȣsȣ галбіні Konstantinополitanĭ în peгatȣлȣ съȣ, ші аȣ бътȣtȣ denapĭ de арџінtȣ de карі 40 fъчеа ȣнȣ Konstantinȣ de аȣрȣ *). Галбінiĭ ачештіа Konstantinополitanĭ se нȣmіа în пърџіле Еȣропеĭ скȣрtȣ Byzantii, saȣ дȣпъ imaџinea imперътоpiȣлȣĭ de каре ера бътȣџĭ Constantinati, Romanati, Michaelati, ш. а. Гречiĭ ĭĭ maĭ нȣmіа ші Superpuri Ὑπέρπυροι, de ȣnde апоĭ Еȣропеаніĭ fъкȣръ Purpuri, Purpurati ші Perperi. Нȣмеле ачеsta se пъскȣ кънdȣ пре timпȣлȣ крȣчеаfеріȣлорȣ înчепȣssеръ галбеніĭ, а se алtepa, adeкъ а se mesteка кȣ алtе metaлле maĭ пȣџінȣ преџіоase. Ȣнȣ Konstantinȣ de аȣрȣ tребȣіа дȣпъ леџе съ tpагъ 4 скрірtȣле saȣ 24 siliquae saȣ κεράτια din лібра pomанъ. Дакъ toатъ ачеаstъ mассъ ера аȣрȣ кȣраtȣ, se zічеа obrussa saȣ дȣпъ пронȣnџіа Гречілорȣ ὄβρυζα, ші аȣрȣлȣ кȣраtȣ obryziacum, fіindȣ къ se apdea în fокȣ пънъ кънdȣ înчепеа а бате în pошȣ (quod in igne obrubeat), еаръ solдȣлȣ de аtape аȣрȣ se zічеа superpurus saȣ дȣпъ Гречĭ ὑπέρπυρος. Dinkontpъ дакъ нȣ toатъ ачеаstъ mассъ de греȣtatea de 24 κεράτια ера аȣрȣ кȣраtȣ, чі нȣmаĭ 23 кераte, еаръ ȣна ера алtȣ metaллȣ maĭ пȣџінȣ преџіоsȣ, atȣnчĭ аȣрȣлȣ dintp'însa se zічеа аȣрȣ de 23 кераte. Дакъ нȣmаĭ 22 кераte ера аȣрȣ кȣраtȣ, еаръ 2 алtȣ metaллȣ, atȣnчĭ se нȣmіа аȣрȣ de 22 кераte; ші аша maĭ џіоsȣ, аȣрȣ de 21 кераte, de 20, de 19, de 18 кераte, ла каре se înџелеџеа къ 3, 4, 5, 6 пърџĭ din челе 24 карі tребȣіа съ fіе întp'ȣнȣ solдȣ, сънtȣ *amestекъtȣръ* saȣ *легъtȣръ*.

VII. Кънdȣ se бътȣръ ла Fлоpenџіа în анȣлȣ 1252 monete de аȣрȣ греле de 3 скріntȣле pomane, ші прin ȣрmаре de 18 siliquae pomane, se пъstpъ sistema de а îmпърџі moneta în 24 кераte, spre а аръtа пȣpitatea аȣрȣлȣĭ dintp'însa. Кȣ toate къ moneta ачеаsta нȣ maĭ ера de греȣtatea de 24 siliquae карі se нȣmіа гречеште κεράτια, чі нȣmаĭ de 18. Аша нȣмеле de кераtȣ învеtъ de а maĭ însemna о греȣtate, ші se лȣъ пentpȣ градȣлȣ de пȣpitate алȣ аȣрȣлȣĭ, прекȣmȣ se іеа пънъ în zіȣа de astъzĭ.

Assemine ші арџінtȣлȣ, кънdȣ toатъ massa de ȣнъ лібръ pomанъ ера арџінtȣ кȣраtȣ, se zічеа арџінtȣ de 12 ȣnџе. Кънdȣ dinkontpъ нȣmаĭ 11 ȣnџе din ачеа mассъ ера арџінtȣ, еаръ ȣнъ ȣnџъ amestекъtȣръ de арамъ saȣ de алtȣ metaллȣ maĭ пȣџінȣ преџіоsȣ, atȣnчĭ se нȣmіа арџінtȣ de 11 ȣnџе, ші аша maĭ înколо, de 10, de 9, de 8, de 7, de 6 ȣnџе, ȣnde se înџелеџеа къ 2, 3, 4, 5, 6 пърџĭ din челе 12 карі tребȣіа съ fіе în ȣнъ лібръ de арџінtȣ кȣраtȣ, сънtȣ amestекъtȣръ saȣ легъtȣръ.

În евȣлȣ meziȣ, дȣпъ че лібра de арџінtȣ devenisse о monetъ нȣmеpаръ, spre denъptapea конfȣsiȣniĭ se întpodȣsse ла Pенȣ пentpȣ кънtъpipea арџінtȣлȣĭ алtъ мъсȣрътоаріе, adeкъ *бessaріȣлȣ* (bes, bessis, bessarius), saȣ mарка de 8 ȣnџе, ші de 16 semiȣnџе (Loth). Дакъ totȣ ар-

---

*) Byzantiosque peчmisit currere per districtum regni sui. Argenteos etiam denarios, ut supra dictum est, quorum quadraginta Byzantius census est. *Thurotz hist. hung.* de Bela I.

џintȣлȣ̆ dintr'o маркъ ера кȣратȣ̆, se ziчеа арџintȣ̆ de 16 лоцĭ, dinкontrъ de 15, de 14, de 13, de 12 ш. а. лоцĭ, ȣnde se înцелеџе къ 1, 2, 3, 4 ш. а. пърцĭ din челе 16, кȣтȣ̆ арȣ̆ trebȣĭ sъ fie într'o маркъ de арџintȣ̆, sъntȣ̆ amestекътȣръ saȣ̆ легътȣръ. Ачеstȣ̆ metodȣ̆ de a мъсȣра градȣлȣ̆ de кȣрitate алȣ̆ арџintȣлȣĭ se ръспъndi преste toatъ Еȣропа, afaръ de Italia, ȣnde se indiкъ кȣрitatea totȣ̆ dȣпъ 12 ȣнце, de ші în алtеле este кънoskȣtъ ші марка.

E.

I. Кȣ amestекареа аȣрȣлȣĭ ші а арџintȣлȣĭ афларъ oamenii артеа de a face monete de o греȣtate datъ (pentrȣ essemплȣ denарĭ de ȣнȣ̆ skрintȣлȣ̆), даръ de o кȣрitate diверsъ (pentrȣ essemплȣ de 2 пърцĭ арџintȣ̆ ші de 1 арамъ saȣ̆ kositorȣ̆). Къndȣ̆ se бътеа monete de 2 пърцĭ de арџintȣ̆ ші 1 de amestекътȣръ, se ziчеа în евȣлȣ̆ meziȣ̆ argentum tertiae combustionis (de a treia ардере), къndȣ̆ se бътеа din 3 пърцĭ de арџintȣ̆ ші 1 de amestекътȣръ, se ziчеа argentum quartae combustionis (de a патра ардере), ші аша maĭ înколо пънъ ла duodecimae combusiionis (de adoaȣеспрезечеа ардере), каре se ziчеа ші argentum finum saȣ̆ purissime decoctum. Toatъ лȣкрареа ачеаsta de a кȣръцi арџintȣлȣ̆ se нȣmia finatio saȣ̆ finantia, каре fiреште de мȣлte орĭ ера кiаръ kontrарiȣлȣ̆, adeкъ amestекаре de арџintȣ̆. De aчi se нъsкȣ артеа de a face банĭ ръĭ (din арџintȣ̆ amestекatȣ̆), de a'ĭ пȣне înкȣрsȣ̆, ші апоĭ de a'ĭ deskredita, ші а face алцiĭ sȣntȣ̆ кȣвъntȣ̆ de maĭ кȣрацĭ (finiores), ші de a deskredita ші ачештia преste кътȣ̆-ва timпȣ̆, ші a'ĭ skimба кȣ прецȣ̆ skъzȣtȣ̆ pentrȣ алцiĭ каре se ziкȣ̆ a fi *maĭ кȣрацĭ*, însъ în реаlitate поаte къ sъntȣ̆ maĭ mestекацĭ, de a face пре oamenĭ sъ плъteaskъ чева пре deaсȣпра profinatione, lucrum camerae. Ла ачеаsta se maĭ adaȣsse înкъ алtа, adeкъ de a къntъri moneteле бътȣte din арџintȣ̆ amestекatȣ̆ (еаръ dȣпъ кȣвъntȣлȣ̆ finanцiарiȣлȣĭ, *finȣ̆*), ші але da апоĭ mineрарiлорȣ̆ pentrȣ арџintȣ̆ кȣрatȣ̆ skosȣ̆ din minieре; de a опрi ка nimene sъ n'аibъ voie de a кȣmпъра аȣрȣ̆ ші арџintȣ̆ крȣdȣ̆, afaръ de dрегъtoрiеле finanцiаре, sȣбtȣ̆ ameninцърĭ de pedense греле, ші sȣntȣ̆ admonицiȣнĭ salȣtаре, къ тоцĭ чеĭ-лалцĭ falsifiкъ аȣрȣлȣ̆ ші арџintȣлȣ̆, нȣmaĭ finanцiарiĭ пъstreазъ кȣрitatea лорȣ̆. Toatъ ачеаstъ операцiȣне къпътъ нȣмеле de arte finanцiаръ, înainte de че se фъкȣръ банĭ de хъртiе прin каре апоĭ артеа se înълцъ înadевъръ ла штiiнцъ.

II. Ла Dȣнъреа de mizлокȣ̆ Карлȣ̆ Роберtȣ̆ Siчiлianȣлȣ̆ dȣпъ че se ашъзъ пре tronȣ̆ ла annȣлȣ̆ 1306 deskreditъ банiĭ de арџintȣ̆ бътȣцi de predeчessorii sъĭ, ші фъкȣ алцiĭ maĭ finĭ, împȣse pro finatione lucrum camerae; преste къцi-ва annĭ deskreditъ кiаръ банiĭ sъĭ ші promise алцiĭ maĭ finĭ, împȣse de noȣ̆ pro finatione lucrum camерае, skimбъ банiĭ de maĭ înainte кȣ прецȣ̆ skъzȣtȣ̆, ші кȣрчesse аша пънъ ла annȣлȣ̆ 1339, къndȣ̆ promisse алцiĭ ші maĭ finĭ, împȣse pro finatione lucrum camerae, ші еаръ skimбъ тоцĭ банiĭ de maĭ înainte кȣ прецȣ̆ skъzȣtȣ̆; ла annȣлȣ̆ 1342 dede o поаȣъ леџе monetаръ, deskreditъ тоцĭ банiĭ de maĭ nainte, afaръ de чеĭ din ештiĭ treĭ annĭ din ȣрmъ, ші орdinъ sъ se факъ *банĭ бȣнĭ* verae combustionis tertiae, adeкъ din 2 пърцĭ арџintȣ̆ ші 1 арама saȣ̆ алtъ amestекътȣръ, de ȣnde se vede къ чеĭ de maĭ înainte аȣ̆ fostȣ̆ ші maĭ ръĭ. Totȣ̆ ачеstȣ̆ реџе аȣ̆ înчепȣtȣ̆ a бate ші флорentinĭ de аȣрȣ̆, de мърimea, греȣtatea, кȣрitatea ші fiгȣра челорȣ̆ de ла Флоренцiа, (карi înчепȣsserъ a se бate аколо ла annȣлȣ̆ Хр. 1252), ші кȣ toate însemneле флорentine, adeкъ de o парte кȣ imaџinea ші inskripцiȣнеа sъntȣлȣĭ Ioanne Бaптezъtoriȣлȣ̆ patronȣлȣ̆ Флоренцiеĭ, de алtъ парte кȣ флорiле de лiлie, însemneле Флоренцiеĭ, konsȣнътоаре кȣ нȣмеле четъцiĭ. Галбiнiĭ ачештia de 3 skрintȣле de аȣрȣ̆ s'аȣ̆ imitatȣ̆ апоĭ кȣррънdȣ̆ de челе-лалte четъцĭ лiбере але Italieĭ, maĭ alessȣ̆ de Венецiа, de Рома, ші de реџiĭ Неаполiĭ, Ispanieĭ, Францiеĭ, Бoiemieĭ, Пannonieĭ, ші de imperъtorii Џермanieĭ, ші s'аȣ̆ лъцitȣ̆ преste toatъ Еȣропа sȣntȣ̆ нȣмеле de *Флоренtinĭ* de аȣрȣ̆. Italianiĭ îĭ нȣmiръ ші *Лiлiацĭ* (Gigliati) de ла флорiле de лiлie. Maĭ toate четъцiле ші maĭ тоцĭ реџiĭ къцĭ бътȣръ în sекȣлȣлȣ̆ ачела флорentinĭ de аȣрȣ̆, пъstraръ însemneле Флоренцiĭ ші imaџinea sъntȣлȣĭ Ioanne Бaптiзъtoriȣлȣ̆, нȣmaĭ în sекȣлȣ̆ ȣрmътoriȣ̆ înчепȣръ a'ші пȣне пре moneteле de аȣрȣ̆ însemнеле лорȣ̆ пропрiĭ. Тоцĭ пъstraръ апроапе ачееашĭ мърime ші кȣрitate, кȣ foarte miчĭ варiе-

чiȣнї. Ачеasta e шi sinгȣра monetъ каре аȣ аџiȣнsȣ maї neskimбatъ пънъ în zilele noastre. Ea sinгȣръ maї поate servi de базе ла калкȣлеле monetape, прекȣndȣ monetele de арџintȣ аȣ sȣferitȣ atъte алтеръчiȣнї în fondȣ шi пȣritate, înкътȣ nimene нȣ se maї поate opienta дȣпъ дънsеле.

III. Ла Konstantinoполi, ла Dȣнъре шi ла Penȣ se întpodȣsse пенsa de 40 denapї пentpȣ ȣнȣ floрentinȣ de аȣрȣ. Denapiȣлȣ ачеsta epa de a $\frac{1}{384}$ napte de лiбръ, saȣ de a $\frac{1}{32}$ napte de ȣнцъ pomaнъ, (în валоаре катȣ de 4 $\frac{1}{2}$ крȣчiapї аȣstpiaчї modepнї). Кътръ finitȣлȣ sekȣлȣї XIII se фабрiкаръ ла Dȣнъреа de mizлокȣ denapї maї miчї, de $\frac{1}{576}$ de лiбръ saȣ de $\frac{1}{48}$ de ȣнцъ pomaнъ (în валоаре катȣ de 3 крȣчiapї аȣstpiaчї modepнї), шi se нȣmeраръ 60 пentpȣ 1 floрentinȣ de аȣрȣ, даръ нȣmeле de пенsъ pemase нȣmeрȣлȣї de 40 denapї. Ла Dȣнъреа de sȣsȣ шi ла Penȣ se фъкȣ assemine. Даръ ла Konstantinoполi se консервъ denapiȣлȣ de $\frac{1}{32}$ ȣнцъ.

În sekȣлȣ XIV, sȣntȣ Карлȣ Робертȣ, se бътȣръ ла Dȣнъреа de mizлокȣ denapї нȣmaї de $\frac{1}{64}$ ȣнцъ pomaнъ (în валоаре de 2 $\frac{1}{6}$ крȣчiapї аȣstpiaчї modepнї), шi se нȣmeраръ 80 пentpȣ 1 floрentinȣ de аȣрȣ; assemine se фъкȣ шi ла Dȣнъреа de sȣsȣ шi ла Penȣ; însъ нȣmeле de florintȣ pemase нȣmeрȣлȣї de 60 denapї însemнацї кȣ крȣче, крȣчiapї, (crнciferi, Kreutzer). Totȣ de odatъ se фабрiкъ ла Penȣ o monetъ de аȣрȣ maї mikъ, каре съ ръsпȣndъ ачелȣї florintȣ нȣmeраpiȣ de 60 крȣчiapї de арџintȣ. Ла Konstantinoполi съ пъstpъ denapiȣлȣ челȣ векiȣ каре epa акȣmȣ de 2 opї maї mape de кътȣ челȣ de ла Dȣнъре, шi de 12 opї maї mape de кътȣ челȣ din Italia.

Карлȣ Робертȣ pedȣsse maї în ȣрmъ denapiȣлȣ ла $\frac{1}{864}$ de лiбръ saȣ ла $\frac{1}{72}$ de ȣнцъ pomaнъ (în валоаре de 2 крȣчiapї аȣstpiaчї modepнї); 90 atapї denapї se нȣmeраръ пentpȣ 1 floрentinȣ de аȣрȣ.

Кътръ înчепȣtȣлȣ sekȣлȣї XV, Siџismȣndȣ imперъторiȣлȣ фабрiкъ denapї шi maї miчї, de $\frac{1}{80}$ ȣнцъ pomaнъ (în валоаре de 1 $\frac{3}{4}$ крȣчiapї аȣstp. mod.); 100 atapї denapї se нȣmepa пentpȣ 1 florintinȣ de аȣрȣ. De aiчї înainte pemase нȣmeрȣлȣ de 100 denapї дрептȣ нȣme de florintȣ de арџintȣ ла Dȣнъреа de mizлокȣ, прекȣmȣ pemase нȣmeрȣлȣ de 60 крȣчiapї ла Penȣ, кiаръ шi дȣпъ че se maї pedȣsse denapiȣлȣ; шi прекȣmȣ se нȣmepa în Italia: 12 denapї факȣ 1 solдȣ, шi 20 solзї факȣ 1 лiбръ de арџintȣ; шi în Џермаnia, къ 60 крȣчiapї факȣ 1 florintȣ (Gulden): аша se нȣmepa шi ла Dȣнъреа de mizлокȣ, къ 100 denapї факȣ 1 florintȣ de арџintȣ; кȣ toate къ florinцiї ачешtia аџiȣнsеръ a fi тоцї нȣmaї нȣmeрapї, шi нȣ ръsпȣndea floрentinȣлȣї de аȣрȣ.

Кътръ finitȣлȣ domnieї лȣї Siџismȣndȣ, пре кȣndȣ se череа ла Konstantinoполi 40 denapї (asпpї) пентрȣ 1 floрentinȣ de аȣрȣ, ла Penȣ se череа 80 крȣчiaчї (1 fl. 20 xr.), ла Dȣнъреа de mizлокȣ se череа 100 denapї, еаръ în Italia se череа 80 solзї saȣ 4 лipe, ла Veneцia кiаръ 120 solзї saȣ 6 лipe.

Komȣnikaцiȣнї sчientifiче miчї.

Observaцiȣнiле meteoролоџiче ла Бȣкȣрештї de ла 1—8 Iȣнie.

Temпеpatȣpa дȣпъ termometpȣ лȣї Reaumure, în ȣmбръ.

	Dim. ла opa 6,	d. a. ла opa 4,	seapa ла opa 10.
Ла 1	12	17	13,8
Ла 2	13	19	15
Ла 3	13	21	15
Ла 4	13	18	15
Ла 5	12	21	16
Ла 6	14	15	14
Ла 7	13	16	14
Ла 8	12	20	16
Temпеpatȣpa de mizлок	12,5	18,3	14,9

Баpометpȣ a вариatȣ între 325 шi 327 лiniї de Паpisȣ.

Тpeї zile de плоае, patpȣ zile seninȣ.

Tiпъpitȣ în Tiпогpaфia Колеџiȣлȣї Sf. Saba.